

Boys Anti-Tank Rifle

**13,97 mm Karabin
przeciwpancerny Boys Anti-
Tank Rifle, 0.55 inch, Mk. I
oraz Mk. II**

14,0 pst.kiv/37 – na
wyposażeniu fińskich
jednostek

Historia konstrukcji

Karabin przeciwpancerny Boys został opracowany w brytyjskich zakładach Royal Small Arms Factory w Enfield, Middlesex. Prace projektowe trwały od 1934 roku. Po testach poligonowych trwających od 1936 roku został on przyjęty na uzbrojenie brytyjskiej armii 24 listopada 1937 roku. Początkowo nazywany Stanchion Rifle.

W skład zespołu projektującego nową broń wchodził kapitan H.C. Boys. Po jego nieoczekiwanej śmierci w uznaniu dotychczasowych zasług nowy karabin otrzymał jako nazwę własną jego nazwisko.

Oprócz zakładów Royal Small Arms Factory w Enfield w produkcję były zaangażowane także brytyjskie zakłady Birmingham Small Arms (BSA) w Birmingham (do 1943 roku powstało tam 61.178

egzemplarzy) oraz kanadyjskie John Inglis Company w Long Branch Toronto (ok. 38 tysięcy egzemplarzy).

Szkolenie brytyjskich jednostek na terytorium Szkocji

Produkowano następujące wersje

- Mk. I – wersja standardowa piechoty, okrągły hamulec wylotowy, podpórka w kształcie odwróconej litery T.
- Mk. I* – wersja produkowana także w kanadyjskich zakładach Inglis, zaopatrzona w dwójnóg oraz rączką transportową kanciasty hamulec wylotowy, zaopatrzona w dwójnóg.
- Mk. II – wersja dla jednostek powietrzno-desantowych, ze skróconą o 150 mm lufą.

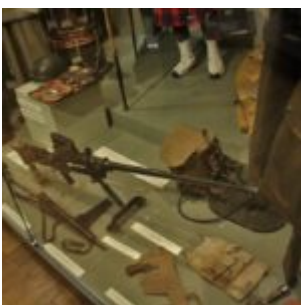
Ze względu na dużą masę karabin ten często montowano w gąsienicowym transporterze opancerzonym Universal Carrier. W okresie późniejszym zastąpiony w jednostkach piechoty przez granatnik PIAT. W walkach na Nowej Gwinei był wykorzystywany jako dalekonośny karabin przeciwsnajperski – nawet przy braku bezpośredniego trafienia w samego strzelca pocisk często powodował złamanie drzewa i upadek Japończyka na ziemię.

Opis konstrukcji

Karabin powtarzalny zaopatrzony w czterotaktowy zamek ślizgowo-obrotowy z rączką zamkową wygiętą do dołu. Trzon zamkowy wyposażony w 2 rygle. Lufa zaopatrzona w 7 prawoskrętnych bruzd, zakończona hamulcem wylotowym (początkowo okrągłym, a potem harmonijkowym – dla zmniejszenia efektu zdmuchiwania pyłu z podłoża prosto w oczy strzelca).

Umocowaną luźno lufę ułożyskowano w sposób pozwalający jej poruszać się po strzale wewnątrz dwuściennej osady. Umieszczony na komorze zamkowej bezpiecznik blokował trzon zamkowy i kurek. Dla osłabienia odczuwalnego przez strzelca odrzutu oprócz hamulca wylotowego na wylocie lufy zastosowano także sprężynowy osłabiacz (zamontowany jednym końcem do poprzeczki osady, natomiast drugim do komory zamkowej, działał on równocześnie jako powrotnik) oraz gumową stopkę kolby.

13,97 mm Karabin przeciwpancerny Boys Anti-Tank Rifle, 0.55 inch, Mk. I

Zdjęcia – Dawid Kalka

Warszawa, Muzeum Wojska Polskiego

Zasilanie broni odbywało się z wkładanego od góry pudełkowego magazynka mieszczącego 5 naboii. Okno wyrzutowe łusek znajduje się w dolnej części komory zamkowej. W wersji Mk. I broń opierała się o podłozę na podpórcie w kształcie odwróconej litery T, zastąpioną potem przez klasyczny dwójnóg.

Przyrządy celownicze umieszczone po lewej stronie broni.

Prostokątna muszka w osłonie była umieszczona przed hamulcem wylotowym, a przeziernikowy celownik tuż przed oknem magazynka (początkowo stosowano dwie nastawy 300 i 500 jardów, później tylko jedna stała na 300 jardów).

Użycie bojowe

Szkolenie polskich oddziałów z I Korpusu – Szkocja

Karabiny przeciwpancerne Boys zostały wprowadzone do uzbrojenia brytyjskich dywizji piechoty, początkowo w ilości 144, a później 361 egzemplarzy. Używano ich także jako uzbrojenia transporterów opancerzonych Universal Carrier, a także kilku typów samochodów pancernych. Używały ich patrole pustynne SAS. Jeden egzemplarz znalazł się w uzbrojeniu rajdersów amerykańskiej piechoty morskiej w czasie wypadu na atol Makin. Karabiny Boys zostały także dostarczone armii fińskiej. Użyto ich w czasie wojny zimowej z Związkiem Radzieckim. 13 marca 1940 armia fińska miała 130 sztuk tej broni. W czasie wojny kontynuacyjnej w latach 1941-1944 posiadała ok. 400 sztuk tej broni.

Karabiny przeciwpancerne szybko straciły swoje znaczenie jako broń do zwalczania czołgów. Szybki wzrost grubości ich pancerza spowodował, że stały się bezużyteczne. Od roku 1942

rozpoczął się proces wypierania ich z uzbrojenia przez granatniki przeciwpancerne PIAT.

Używano ich także po II Wojnie Światowej. Wykorzystywali je między innymi żołnierze izraelscy, chińscy nacjonaliści na Tajwanie (przekalibrowane, by mogły strzelać amunicją kalibru 12,7 mm) oraz członkowie IRA.

Zastosowana amunicja

Nowego typu amunicja została opracowana specjalnie dla tego karabinu. Łuska stalowa, z ładunkiem miotającym w postaci kordytu. Naboje pakowane fabrycznie w łódki po 5 sztuk. Masa załadowanego magazynka wynosiła 1,11 kg. W porównaniu do innych karabinów ppanc naboje te dysponowały zbyt słabym ładunkiem miotającym.

1. Przeciwpancerna Cartridge, Armour Piercing .55 W, Mark I:

- Długość naboju: 134,8 mm
- Długość łuski: 100,33 mm
- Długość pocisku: 58,5 mm
- Długość rdzenia: 49,3 mm
- Masa naboju: 133 g

- Masa pocisku: 60,3 g
- Masa rdzenia: 37 g
- Masa ładunku miotającego: 12,6 g
- Prędkość wylotowa: 747 m/s

Rdzeń z hartowanej stali umieszczony w ołowianej koszulce i otoczony stalowym, platerowanym melchiorem płaszczem.

Na uzbrojeniu sił Izraela w 1947 roku, podczas I Wojny o Niepodległość

Przebijalność płyty pancernej ustawionej pionowo (dane z instrukcji):

odległość – grubość płyty

- 100 jardów (91 m) – 23,2 mm
- 300 jardów (274 m) – 20,9 mm
- 500 jardów (457 m) – 18,8 mm

W praktyce przyjmowano że przebijalność ta wynosi 12 mm ze 100 m, 11 mm z 200 m oraz 10 mm z 500 m. W służbie niemieckiej naboje tego typu otrzymały oznaczenie 13,9 mm Patrone S. m. K.

895 (e).

2. Przeciwpancerna Cartridge, Armour Piercing .55 W, Mark II:

- Masa pocisku: 47,6 g
- Masa ładunku miotającego: 13,74 g
- Prędkość wylotowa: 884 m/s

Nowy lekki pocisk wprowadzony dla zwiększenia przebijałości pancerza pojazdów przeciwnika. Prowadzono także prace nad pociskiem współpracującym z lufą zakończoną stożkową nakładką zmniejszającą kaliber do .303 (7,7 mm).

Na koniec opracowano pocisk typu APCR który dysponował wolframowym rdzeniem i dzięki prędkości wylotowej 945 m/s osiągał trochę lepszą przebijałość pancerza, ale jego efektywność w zwalczaniu pojazdów przeciwnika i tak była niższa od granatnika PIAT.

Szkoccy żołnierze na Linii Maginota październiku 1939 roku

W niemieckim katalogu zagranicznego uzbrojenia otrzymał oznaczenie Panzerabwehrbüchse 782 (e).

Podstawowe dane techniczne

- Kaliber: 13,97 mm
- Amunicja: 13,97 mm x 99B mm (.55 Boys)
- Masa: bez magazynka 16,32 kg, z pełnym magazynkiem 17,28 kg
- Długość całkowita: 1 624 mm
- Wysokość: 356 mm
- Długość lufy: z hamulcem 978 mm
- Długość linii celowniczej: 850 mm
- Zasilanie: magazzynek na 5 naboí

Bibliografia

1. <https://www.dws-xip.com/encyklopedia/ppancboys-uk/>
2. https://pl.wikipedia.org/wiki/Karabin_przeciwpancerny_Boys
3. <https://zbiam.pl/artykuly/karabin-przeciwpancerny-mk-1-b-boys/>